

ÂŞIKANE

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

MEHMET RAUF

MEHMET RAUF
ÂŞIKANE

Can Miras

Âşıkane, Mehmet Rauf

© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Hilal Matbaası, 1325 (1909)

Can Yayınları'nda 1. basım: Ağustos 2020, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Mustafa Çevikdoğan

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Dizi tasarımı: Burak Tıgılı

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-4477-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750744778

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

MEHMET RAUF ÂŞIKANE

Günümüz Türkçesine uyarlayan
Seval Şahin

ÖYKÜ

♥can

Mehmet Rauf'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Eylül, 2019

Eylül (Günümüz Türkçesiyle), 2019

İhtizar, 2020

İhtizar (Günümüz Türkçesiyle), 2020

Âşıkane, 2020

MEHMET RAUF, 27 Ağustos 1875'te İstanbul'da doğdu. Balat Mahalle Mektebi'ni bitirdikten sonra sırayla Eyüp Rüştiyesi, Soğukçeşme Rüştiyesi ve Bahriye Mektebi'nde okudu. Daha sonra memuriyete atıldı. İlk öyküsü 16 yaşındayken Halid Ziya'nın İzmir'de çıkardığı *Hizmet* gazetesinde yayımlandı. Erken yaşlarda kendini gösteren tiyatro ve edebiyat merakı, memuriyet yıllarında Servet-i Fünun çevresine girmesini sağladı. Tevfik Fikret'in halası Ayşe Sermet Hanım'la evlenip Fikret'in Rumelilihsarı'ndaki yalısında yaşamaya başladı. Daha sonra Halid Ziya'yla sıkı bir dostluk kurdu. Büyükada'da bir kadına âşık oldu ve aşkına karşılık bulamayınca intihara kalkıştı. Hüseyin Cahid ve Halid Ziya son anda yetişerek hayatta kalmasını sağladılar. Meşrutiyet'in ilanından sonra tekrar yazmaya başladı. *Eylül* romanıyla edebiyatımızda önemli bir yer tutan Mehmet Rauf, diğer eserlerinde de aşk maceralarını konu edinmiştir. Mehmet Rauf 1926'da felç geçirdi, 1931'de İstanbul'da öldü.

İçindekiler

Önsöz	11
Summer Palace'ta Bir Dans Yarışması	13
Serap	35
Garam-ı Şebab (Gençlik Aşkı)	103

Önsöz

Aşıkane, Mehmet Rauf'un ikinci hikâye kitabıdır. Kitap 1909'da yayımlanır. "Summer Palace'ta Bir Dans Yarışması", "Serap" ve "Garam-ı Şebab" adlı hikâyelerden oluşan kitaptaki üç hikâyeye de aşkın farklı hallerini anlatmalarıyla ortak bir isimde, "Âşıkane" isminde birleşirler.

İlk hikâyede çoğu Mehmet Rauf eserinde olduğu gibi bahtsız bir erkek ve erkeklere düşkün, aldatmaya her daim hazır bir kadın hakkındaki izlenimler, "Serap"ta ilk aşkıyla evlenmiş bir erkeğin karısının ve kendisinin ihtiyarlaması üzerine aşkla geçiremediği yıllarına hayıflanması, "Garam-ı Şebab"da ise bir yasak aşk etrafında kendinden büyük bir kadınla birlikte olan bir şair anlatılır.

Kitapta yer alan "Summer Palace'ta Bir Dans Yarışması" *Servet-i Fünun*'da ("Summer Palace'te Bir Müsabaka-i Raksiye", sayı: 534, 24 Mayıs 1317/6 Haziran 1901), "Serap", illüstrasyonlarla *Resimli Roman* mecmuasında (sayı: 5, Temmuz 1325/1909), "Garam-ı Şebab" ise *İkdam*'da (sayı: 749-760, 7-18 Ağustos 1312/19-30 Ağustos 1896) yayımlanmıştır.¹

Mehmet Rauf'un tüm hikâyelerini yayımlama girişimizin ikinci cildi olan ve ilk defa Latin harfleriyle ve sadeleşti-

1. Ayrıntılı bilgi için bkz. Rahim Tarım, *Mehmed Rauf-Hayati ve Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000.

rilmiş olarak yayımlanan bu eseri¹ hazırlarken metinde geçen kavramları, yabancı dillerden geçen kelimeleri, metnin yazıldığı döneme ait nesnelere, mekânları notladık ve o döneme ait görsellere yer verdik. Kitapta yer alan “Serap” adlı hikâyenin tefrikasında yer alan illüstrasyonları da bu baskıya ekledik. Eserdeki zaman ve para birimlerini bugünün birimlerine çevirdik. Metinde Rumi olarak verilen tarihlerin Miladi tarihlerini parantez içinde belirttik.

Âşıkane'nin Arap harflerinden Latin harflerine aktarılmasında öğrencilerim Emir Özhan, Fazilet Şenol, Hilâl Aytaç, Işıl Baran, Münevver Sağlam, Neslihan Su Aydın, Şenay Polat ve Özge Say ile birlikte çalıştık. Metnin ortaya çıkarılması için şahane bir birlikte çalışma örneği gösterdiler. Metni, yazarın üslubuna sadık kalarak ben sadeleştirdim.

Mehmet Rauf okumalarına yeni bir kapı açacağını umduğumuz bu eserin yayımlanması ve hazırlanması sırasındaki katkıları için Mustafa Çevikdoğan'a ve Fransızca kelimelerin okunmasındaki yardımları için Banu Öztürk'e çok teşekkür ederiz.

Seval Şahin
Şubat 2020, Kadıköy

1. Bu kitapta yer alan eserlerden “Serap”ın Latin harfli baskıları için bkz. Mehmed Rauf, *Seçme Hikâyeler*, Rahim Tarım (yay.haz.), Özgür Yayınları, İstanbul, 2007 ve Mehmet Rauf, *Serap*, Fatma Damak-Ali Serdar-Reyhan Tutumlu (yay. haz.), KÜY, İstanbul, 2019. KÜY'den çıkan baskıda eserin Latin harflerine aktarılmış şekli ile sadeleştirilmiş bir arada verilmiş, eserin tefrikası esas alınmıştır. Bu baskıda tefrikadaki illüstrasyonlar da yer almıştır.

SUMMER PALACE'TA¹ BİR DANS YARIŞMASI

Safveti Ziya Bey'e²

Daha geleli ancak bir çeyrek kadar olduğu halde, birdenbire bu dans salonunun kalabalığından, bu dans edenlerin eğlenmekten ziyade sıkıcı bir iş yapıyorlarmış gibi soğuk ve resmî oyunlarından o kadar sıkıldı ki hemen kendini terasa attı. Burası şimdilik تنها, içeriğin göz kamaştırıcı ziyaları yerine direklerdeki elektriklerin donuk beyaz fanuslarından sanki donarak çıkan duru ziyaları altında beyaz bir gölgeyle aydınlanmıştı. Kendisi gibi içeriye burasını tercih edenlerden bazıları boylu boyunca dolaşırlar, diğerleri bir kişilik hasır çadırlara sokulmuş, çıplak omuzlarını gecenin rutubetinden korumak için pelerinlerine bürünmüş kadınların dizlerinin arasına girmiş denilecek kadar bir yakınlıkla sokularak yavaş yavaş konuşuyorlardı.

İngilizce, Fransızcaya karışıyor, Almanca ile Rumca ara sıra çarpışıyordu. O da Boğaz'ın, ta Büyükdere sahi-

1. Tarabya Summer Palace Oteli, Orient Express seferlerini gerçekleştiren Wagons-Lits'in kurduğu Uluslararası Büyük Oteller Şirketi tarafından 1894'te açılmıştır. 1950'de yıkılmış ve yerine Sümer Sitesi inşa edilmiştir. (Y.N.)

2. Safveti Ziya (1875-1929): Roman ve hikâye yazarı. (Y.N.)

lindeki düzenli ışık hattıyla nihayetlenen nemli ve parlak denizine karşı bir iskemle aldı ve uzandı.

Biraz sonra, arkasında, kendine burada hiç beklemediği Türkçeye hitap eden bir ses işitince vücudu kımıldamadığı halde başını çevirip yukarıdan bakarak, “Vay,” dedi, “nasıl oldu da damını¹ bırakabildin?”

Öteki telaşlı bir tavırla, “Bir süre için, bir süre için,” dedi.

Ve sonra, itiraf edeceği şey için sağ tarafına geçip elleri pantolonun cebinde olmak, ayakta durmak üzere:

“Biliyor musun bu kadın için ölüyorum... Çıldırıyorum...”

“Onun da coşkunluk derecesinde sana rekabete hazır olduğunu temin ederim, ben geldiğimden beri bir saniye ayrıldığınızı görmedim de, nasıl olup şimdi ayrıldığınızı merak ettim... Lakin bana öyle geliyor ki bu biraz kancamsı bir kadına benziyor...”

Öteki, beyaz eldivenin içinde hapsolünmüş eliyle ağzını kapatarak, “Fena söyleme, rica ederim fena söyleme,” diye tekrar etti. Ve sonra saatine bakarak: “Daha bir çeyrek vaktimiz var, lansiye² kadar burada kalabilirim... Evvela şu garsonu çağıralım, bir viski soda ısmarlayayım, sonra şöyle yanına oturayım da sana anlatayım, bilsen ne kadın monşer³, ne bulunmaz, ele geçmez bir kadın...”

Hem söylüyor ve hem bir eliyle uzanarak bir sandalye çekiyordu.

Öbürü: “Lakin zannetmem ki sandalyelerin rutubetini bu sıcaklığınla mahvedebilesin... Evet, şimdi hazırlıyorum, bir itiraf sahnesi değil mi? Ve teslim ederim ki

1. Valste kavalenin eşi. (Y.N.)

2. Dönemin kadrille birlikte popüler dans çeşitlerinden biri. (Y.N.)

3. (Fr.) Aziz dostum. (Y.N.)

sen bunları çok iyi oynarsın... Fakat biliyor musun, artık bunlardan o kadar bıktım ki bana bulantı veriyorlar... Yanımda birisi bana aşktan bahsetmesin de başka her türlü fedakârlığa razıyım...”

Öbürü, gömleğinin, smokininin yakasının, saçlarının parıltısı arasında, donuk yüzünde, şimdi yarı alaycı bir merakla parlayan siyah gözleriyle dik dik ve şaşkınlıkla bakıyordu.

“O, o, yine galiba beyimizin aşktan nefret buhranları olmalı,” diye söyledi.

“Aşktan nefret değil, hatta tiksinti... Hem bu sefer zannederim, sonsuz bir tiksinti... Asıl sen beni dinle, zira asıl söylemeye benim ihtiyacım var ve beni yalnız sen tamamıyla anlayabilirsin zannederim... Buradaki bütün kadınları görüyorsun değil mi? Pekâlâ, işte İstanbul kozmopolit âleminin en nefis, en müstesna kadınları... Seni temin ederim ki bunların hiçbiri şu anda bana hiçbir şey söylemiyorlar... Evet, hiçbirisini sevecek değil, arzu edebilecek bir halde bile değilim... Fakat rica ederim yanlış anlama; çünkü bende halleden bir kuvvet var ki bu güzelliklere karşı peyda olmak yeteneğinde olan aşkı değil, hatta arzuyu bile, daha cenin halindeyken mahv ve yok ediyor... Nihayet, nihayet bu mahv ve yok kuvvetinden kurtulsa kurtulsa pek az –biraz arzu kurtulabiliyor ki– yalnız arzuyla, yani aşksız aşk kadar beni harap ve nefrete sevk eden başka bir şey bulmak imkânı yoktur... İşte sana itiraf ediyorum, daha bugün, ismini söylemediğim halde, pekâlâ keşfedebileceğin bir kadın, beni on beş gündür peşinde gezdiren bir kadın. Nihayet evvelsi günü bugün için bana randevu vermişti. Pekâlâ o kadar müddet beklediğim bu saadet, o kadar vakittir istediğim bu kadın artık benim için mümkün olunca, bundan bedelsiz bir sarhoşluk hissedeceğim diye sevinirken bütün ferahlığım birdenbire sönmesin mi? Kadının bu merak

ve tutkuyla kendisini daha bir-iki ay takip ettirmek imkânı varken, bu kadar çabuk ve kolaylıkla razı oluşuna, böylece beni bir mevsim daha işgal edecek tatlıca bir eğlenceden böyle mahrum edişine kızmaya başladım. Nihayet bugün, öğleden sonra, kendisini kararlaştırılan yerde beklerken hemen bırakıp kaçmak arzusuna güç karşı geldim... Fakat tabii bunu yapmadım ve geldiği zaman kendisini coşkuyla kabulden ziyade coşkulu bir surette defe daha meyilli olduğumu görüyordum... Kendimi bir sahnede zannediyordum, oynayacağı vazifeye laik olan bir aktör gibiydim ve itiraf ederim ki o da ilk sözüyle bu ruh halimi şiddetlendirmekten başka bir şey yapmadı. ‘Nihayet beni buralara düşürdün ha?’ diye sahte bir serzeniş sesiyle söylediği ilk sözü beni bir duş altında bıraktı, hem hiç olmazsa, benim dikkatimden bu yapma lakırdıyı salimen kurtarabilmek için bir özen bile göstermedi; o zaman gelip, bir saat zevk almak için hazırlanmış olan bu kadına, bu sahtekârlığına karşılık bir ders olsun diye, kendimi men edemeyerek, ‘Bu o kadar büyük bir fedakârlıksa tamiri henüz imkânsız değil...’ dedim; durdu, kendinin böyle reddedileceğine inanmaz bir bakışla bakarak, nazlı nazlı, ‘Öyleyse gideyim...’ sözlerini söyledi. Ben kalkarak ve onu ezmekten büyük bir zevk alarak, ‘*Ma foi*¹ madam, eğer hoşunuza öyle giderse...’ Ve haykırmak istiyordum: ‘Hayır, sen gitmezsin, zira o kadar duygularının esiri, aradığın bir zevk saniyesi için o kadar adilliklere tenezzül edersin ki... O, gelirken bozduğu tülünü düzelterek bir saniye aynanın önünde tereddüt etti, bu eğlencenin birden böyle mahvoluşuna razı olamayacağını ben zaten biliyordum, sonra birdenbire gelip elimi tutarak gözlerime kadar girdi, ‘*Voyons,*

1. (Fr.) Bence. (Y.N.)

pas de betise, n'est pas?'¹ diye fısıldadı. Şimdi, yapma, beni donduracak kadar soğuk gelen yapma bir aşkla dizlerimin dibine geldi, birden bu duygularının esiri kadına, bu vücudun ihtirasları elinde oyuncak olmuş olan bu kadın ruhuna o kadar acıdım ki, 'Peki,' dedim; fakat bir şey onu tutmaktan, elini alıp böyle meclislere mahsus aşk hallerine ve işveye müracaattan beni men ediyordu; o da susuyordu ben de... Hararetli bir söz, arzulu bir bakış bulamıyordum ki meclis sıcaklık ve samimiyetle dolsun... Ve kendi kendime, 'Bu mu aşk?' diyordum. 'Aşk bu mu?' Böyle birkaç dakika bakiştık, sonra o tekrar kıyıdanıp peçesini düzelterek soğuk soğuk, '*Je maneuve,*'² dedi. '*Bien,*'³ dedim. Ve seni temin ederim ki bu kadın on beş gündür beni aşka benzer bir hisle meşgul etmiş bir kadındı... Sonra öyleleri var ki onlarda ne kadar güzel olurlarsa olsunlar ilk bakışta bir dirhem şiir bulamıyordum... Fransızların, İngilizlerin çok kullandıkları Latince bir söz vardır, hani, 'Fikir yoksunu olanlar bahtiyardır...' derler, ben de bahtiyar olmak için insanın çok şiiri olmalıdır diyeceğim."

Öteki başka şeyler düşünüyormuş gibi dinliyordu, muhatabının sözünü bitirdiğini görünce dedi ki:

"Lakin sen delisin azizim, bu hummaları bırak... Sana ilk elden haber vereyim ki kadınlarla aşk olmaz... Aşksız aşk. Anlıyor musun, şimdiye kadar tecrübelerimden aldığım ders budur, aşksız aşk... Ben on senedir bütün rast geldiğim kadınlar arasında bu düsturla geziyorum, aşkın insanı kolaylıkla sevk ettiği bataklıklardan ancak bu çareyle kurtulabiliyorum... Ve buna mühim bir olayın neticesinde karar verdim ki senin küçük sirke kar-

1. (Fr.) Bakınız, yaramazlık yok değil mi? (Y.N.)

2. (Fr.) Tedbirliyim. (Y.N.)

3. (Fr.) İyi. (Y.N.)

şılık bir rehin olabilir; o zaman senin aziz dostun doktorun karısıyla meşguldüm, en hararetli aşkıma bu kadınla yaptığımı düşünüyorum da benimle kim bilir ne kadar eğlenmiştir diye şimdi ne kadar rahatsız oluyorum bilsen... Ben de birçok takipler ve dalkavukluklardan sonra ondan bir randevu almıştım... Kadınların 'peki'si öyle büyük bir muzafferiyettir ki elde etmesi ne kadar güç olursa neşesi o kadar çok olur ve karar verilen yerde, karar verilen saatte bulunmak üzere sokağa çıktığım zaman yolda kaçınılması mümkün olmayan bir sebepten dolayı üç çeyrek kadar geç kalmaya mecbur oldum. Sonra vakit bulur bulmaz, kaldırımlardan ateşler saçarak koştum, 'Madam,' dedim, 'Burada,' dediler, apartmana girerken karşıma bir garson çıktı, 'Pardon mösyö... Eğer mösyö bir dakika beklerse... Mösyö salona geçer mi?' diye o kadar telaşlı söz söylüyordu ki garip bir faaliyetle, 'Hemen görmek istiyorum, son derece acele..' diye ısrar ettim; herif o kadar bozuldu, o kadar şaşırıldı ki kapıya dayanarak içeri girdim. Ve küçücük odada, hâlâ en çirkin ayrıntılarıyla gözümün önündedir, kanepenin üstünde, bizim madamı *maitre de tall*¹ ile... Ah, bundan bütün kadınları mesul tutmalı mı? Fakat insan aldığı bu yaralardan o kadar etkileniyor ki intikamı bütün cinsi kolaylıkla kaplıyor... Bu kadın o zaman benim yeni dünyaya girişimin ilk başarılarından, kendimi bir şey zannettiren, uzun bir aşk hayatı, gizli, büyük bir sevgi vaat eden bu kadın, sevgili aşkını beklerken belki sabredemeyerek garsonun altına yatmıştı... *Ah mon dieu*² demek garson, ben, bütün erkekler hep aynıydık, salonlarda, yarışmalarda, insanların biraz daha dış görünüşe dikkat ettikleri yerlerde bi-

1. (Fr.) Şef. (Y.N.)

2. (Fr.) Tanırım. (Y.N.)

raz kıyafete, biraz olgunluğa, şahsa dikkat ve son anda altına yatılacak bir erkek olsun da nasıl olursa olsun diye bir kayıtsızlık... İşte o zamandan sonra, bende aşk yok, yalnız aşk ilişkisi var azizim... Bilir misin aşk ihtiyacımı tatmin için ne yapıyorum... Cuma ve pazar akşamları, bir kayığa atlayınca Göksuyu'na gidiyorum... Orada, örtülerinin altında, belki daha kapalı olduklarından, belki yaklaşılması mümkün olmayan, belirsiz ve uzak olduklarından uzaktan arzu veren hanımlarda biraz şiir bulabiliyorum. Bunlar böyle oluncaya kadar yirmi aşk geçirmiş, ondan sonra her birisi düzinelerle âşıkların altından kalkmış kadınlar değil, henüz bekâret ve saflık devresindeki genç kızlardır, en ketum bir tereddütlü bakış bile yüzlerinden bir pembe utanç buğusu geçirir, görürsün ki seni gördükçe, izlerini gizlemekte acemilik gösterilen bir perişanlıkla harap oluyor ve bakacağı yeri şaşırıyor... İşte, senin istediğin gibi aşk ancak böyle genç kızlarla ve bizim genç kızdan pek farkları olmayan genç kadınlarımızla yapılır ve bu artık mutlak surette bir idil¹ olur... Sonra kadın lazım olunca, hani etten kandan, sahiden kadın lazım olunca, gel buralara, bu âlemlerin yarışma ve dans bahanesiyle, göbeklerine kadar çıplak göğüslerine ve omuzlarına kadar çıplak ve davet dolu memelerine düş... Bana inan azizim, hayat en mest bir kavuşmaya bile değmez...”

Bu sözlerin sonunda, yüzünde bir alay gülümseyişinin izi görünmeye başlayan muhatabı cevaben gülerek, “Ne yanlış fikirlerin var,” dedi. “Lakin azizim, kadınlar hayat tarzı nasıl olursa olsunlar, her yerde aynı cinstirler... Burada, siz beklerken garsonun altına yatmış bulduğun kadına bedel, bizim hayatta da seninle veyahut be-

1. Kırın güzelliklerini anlatan romantik şiir. (Y.N.)

nimle ilişkiyken ve kendini bize dirhem dirhem satar-
ken, senin gıpta edeceğin bir kolaylıkla paşa babalarının
uşakları veya askerleri altına yatan genç kızlar yok mu-
dur zannedersin... Ah kadınlar, her hayatta aynı şeydir,
yani kirlenmişler!”

Öteki gülerek:

“Daha doğrusu, git Beyoğlu’na, bildik evlere, evet
temin ederim azizim ki bu evlerde rast gelen kadınların
çoğunda bu bir gecelik aşklarına daha ziyade vefaya ve
sadakate eğilim bulacaksın... Ve sonra, burada gördüğün
bütün bu şık ve kibar centilmenlerin ekserisi, burada, bu
kibar madamların ateşlerinde harap olan bütün bu per-
vaneler, sanki buralarda bildikleri bıçaklarını gidip ora-
larda kullanırlar... Çünkü, çünkü başka türlü yapmak
ihtimali yoktur. Benim bir dostum vardır ki Tepebaşı
Bahçesi’nde¹ piyasa ederken kolumdan çekerek beni ar-
ka yollara götürüyordu. ‘Bu niçin?’ dedim. ‘Azizim,’ dedi
felsefecilere has bir şekilde, ‘gel sen buraya, buradaki
hizmetçilere... Bizim için onların hanımları çok uzak ve
özellikle çok uzundurlar... Bizim için, sabrımız için an-
cak hizmetçiler mümkündür...’ Dünyada işittiğim en
doğru sözlerden biri de şüphesiz bu sözlerdir... Çünkü
burada gördüğün kadınların hepsi istisnasız kârına satan
tüccarlardır. Sermayeye hiç zarar geldiğini istemezler...
Bunun için sana cidden tavsiye ederim. Bunların arasın-
dan kendilerinden daha kadın olarak geçmekten başka
çare yoktur... Eğlenmeli ve bunun için en birinci vasıta,
bir anda dört-beş aşkı aynı anda yaşamaktır. Eğer birin-
den bir mâniyle ayrılırsan yahut birinden bir ihanet gö-
rürsen mutlaka seni mesut edecek, hiç olmazsa eğlendi-

1. Tepebaşı’nda, II. Abdülhamid döneminin sonlarında dönemin belediye baş-
kanı Eduard Blak tarafından yaptırılan bahçe. (Y.N.)

recek bir diğeri hazır bulunur. Hem insan böyle hepsini birden aldatmaktan çok zevk alır; bilsen, benim en zevk aldığım saniyeler kadınlara karşı böyle ufak ihanetler yaptığım zamanlardır; çünkü ah, bütün kadın cinsinden erkek namına alacağımız, almaya haklı olduğumuz o kadar çok intikamlarımız vardır ki... Bir kere düşün ki Âdem'den tut da sana bana gelinceye kadar erkekler sürekli bu hainlerden ihanet görmüşler, aldatılmışlar, alay edilmişlerdir. Maupassant'ın¹ bir hikâyesinde bunlardan birinin pek doğru ve derin bir sözü vardır. Bir kadın diğere diyor ki: 'Erkekler zannederler ki kendileri seçerler. Hayvanlar, halbuki daima biz seçeriz.' İşte ben bu sözü daima kadınlara uygulamaya çalışırım, beş tanesiy-le bir günde eğlenirim, birisi için hazırladığım bir çiçeği ötekine götürmek, mesela bundan aldığım bir şeyi öbürüne vermek ve böylece bunların arasında daimi bir eğ-lence tertip ederek intikamlarımızı almak pek hoşuma gider..."

"Ah ya ben, lakin benim yapamadığım şeyler asıl bunlar değil midir? Bir kere, benim için bir kadın ancak seversem kadındır... Bir kadınla yalnız aşkla münasebet-te bulunabilirim. Halbuki bunu yapamıyorum, ne lüzumu var diyorum, demin sen sevda için genç kızlardan bahsediyordun; pekâlâ, farz edelim ki takibinden hoşlandığını gösteren böyle bir masumiyet goncasına rast geldin, değil mi? O takip devam eder de nihayet başka bir şeye sürüklenmez mi? Ve o sürükleneceği şey mademki devam etmeyecek, neye iyi, değil mi? Gözümüzün önündeki binlerce misallerle anlamıyor muyuz ki en büyük aşklar bile nefret ve düşmanlığa sürüklenmezse

1. Guy de Maupassant (1850-1893): Fransız hikâye ve roman yazarı. (Y.N.)

bile lakaydiye, uyuşukluğa mutlak iniyor, bunu, bu ilk tutku ateşini daima gençlik halinde kim, hangi ateşli kalple koruyabilir? Ve sıksa çocukların yaşayışı gibi yaşayan bir aşk kadar üzüntü veren ne vardı? Mesela bugün ben öyle bir genç kız tanıyorum ki beni gördükçe, demin senin bahsettiğin gibi perişan oluyor ve bunu gizleyemiyor; demek işte bir kız ki beni seviyor yahut öyle zannediyor... Pekâlâ, neye iyi? İşte bunun devam etmeyeceğine olan inanç sevda saadetiyle bir anda bana mahsus oluyor, ve bu his içine düşünce bir uyuşukluk, öldürücü bir uyuşukluk beni boğuyor..”

“Lakin işte asıl mesele orada ya... Mademki aşkın ilk kuvvet ve şiddeti devam etmiyor, devam ettiği kadar istifade etsen, sonu fena olacak diye ilk günlerin inkâr olunmaz zevklerini niçin reddetmeli, değil mi ya?”

“İlk günlerin zevkini de böylece kaybettikten sonra... Hem bu benim elimde mi? Bir kere hiçbir kadının beni cidden ve devamla seveceğine inanmıyorum... Çünkü bu mümkün bir şey değil ki... Öyle kadınlar bulunuyor ki bunu mümkün görüyorum, o zaman da kendimin seveceğime emniyet gelmiyor... Bazen bir bakışla bütün bunları unuttuğum oluyor; o anda bunu da hayat denilen ve bin kazadan oluşan şeyin yaralayacağını ve elimden alacağını düşünüyorum... Ah azizim, bütün bu şeylerden dolayı sevemediğim için ne kadar acı çektiğimi bilsen...”

Öteki eliyle masaya vurarak coşkuyla:

“Lakin monşer, ben de sevemiyorum, senin sebeplerinden değilse de ben de sevemiyorum. Fakat aynı zamanda sevmeye lüzum da görmüyorum. Tam tersine sevmediğim için kadınlara karşı daha silahlanmış bulunarak daha çok eğleniyorum. Zira biliyor musun, bugünkü kadınlar arasında sevmek, bütün müdafaa silahını gürletmektir. Evvelden kadınlardan aldığım birtakım ya-

raları şimdi başkalarına açmaktan hoşlanıyorum. Bir kere hiçbir şeyden korkmayarak, hiçbir şeye riayet etmeyip de küstah olarak, bu kadınların arasında gezmek kadar tatlı başka bir zevk var mıdır zannedersin? Ve bir kere böyle dolaşmaya başlayınca böyle olmayan erkeklerin insana ne kadar alçak, ne kadar budala geldiğini ve insanıyeti tek sağlam felsefe olan bu noktadan seyretmenin ne kadar tatlı olduğunu sen bilsen...”

“Lakin bunu kabul edebilmek için kabule uygun olmalı.”

“Pekâlâ, öyleyse *idylle*¹ yap... Uzaktan, belirsizlikle belki seni cezbederler... Bir kayığa bin, Boğaziçi sevdası yap, biraz da yalı hanımları peşinde yorul... Sana dedim ya, ben böyle bazı günlerde aşka benzer derin hislere rast geldim...”

Öteki alaycı bir tebessümle, adeta küçümseyerek:

“O, yalı hanımları öyle mi... Akşama kadar gecelikleriyle ve çıplak ayaklarında terliklerle oturan, oturabilen bu hanımlarla benim bir işim yok... Onlar saç baş karmakarışık olarak durmadan mevsimine göre ya mısır, ya karpuz çekirdeği yerler... Böyle hanımlardan maalesef bir zevk alamam. Sonra da böyle uzaktan yapılan aşklar kadar öldürücü bir şey olamaz. İnsan haftalarca karşı karşıya, uzaktan belki birbirini hoş bulabilir fakat bir gün yan yana gelince, yalnız yaradılıştan değil, maddeten hatta açıkça bile o kadar aldanıldığı ortaya çıkınca ne kadar üzücü olur... Bir aşkı vardı, kadının mektuplarını mümkün olsa da okusan, o kalpte bir aşk yanardağı ve vefa vardır zannedersin. Halbuki aşk ve tutkunun hiç ziyaret etmediği bir vücuttan, ihtirasla sarsılan bir soğuk vücuttan başka bir şey bulmadım... Ve bulmadığım yal-

1. (Fr.) Huzurlu kır sahnesi. (Y.N.)

nız ondan ibaret olaydı, sonra hiçbir şeyi hoşuma gitmedi. Ne kaşı ne gözü ne de hatta sözü... Zaten Schopenhauer'ın¹ dediği gibi hayat sağdan sola hareket eder bir rakkas gibi üzüntüden bıkkınlığa gitmez mi?"

Yanındaki bu fikirleri kısmen tasdik ettiğini gösteren bir yüz ifadesiyle dinledikten sonra:

"Mektepten çıktığımız sene gelen truptaki² *choriste*'i³ bilirsin ya? Bu kıza evvela birkaç lirayla sahip olmuş-tum... Fakat sonra başıma ne kadar bela oldu; ayrı çıktık, benim için trup gittiği zaman İstanbul'da kalmaya kadar razı oldu; işte bir kadın ki beni seviyordu, hem nasıl olduğunu hayal edemezsin, en derin bir ateşle seviyordu fakat nasıl anlatayım, sanki bu kızın ruhu yoktu, bu da tıpkı seninki gibi sanki yalnız vücuduyla seviyordu, daha doğrusu bir kalbin vücudundan murdar birisinin ruhu vardı; mesela pis bir bakkal dükkânında yerlerde sürünen kavun karpuz kabuklarından zeytinyağı fiçısına, oradan gaz tenekesine ve oradan kalkıp zeytin tabağına konan ve hepsinden aynı mide zevkini duyan birisinin ruhu... Çünkü bilirdim ki bu kız rast geldiğiyle yatardı, zaten kendisi bunu saklamaya lüzum görmezdi fakat hepsinden ziyade beni sevdiğini ilave ederken görseydin... Kaç kere ayrıldım kaçtım, kaç kere geldi buldu, nihayet elinden zor kurtuldum... Zannedirim seven kadınların yirmide on beşi böyledir... İşte, meşhur şehrimizde bütün gençliklerini aşk peşinde geçirmiş iki sevdalının tecrübelerinin sonucu, bir sürü kirli hatıradan başka bir şey değil..."

"Yalnız hatırat olsa... bir sürü acılardan başka bir şey değil demek daha doğru olur..."

1. Arthur Schopenhauer (1788-1860): Alman filozof. (Y.N.)

2. Tiyatro kumpanyası. (Y.N.)

3. (Fr.) Koro üyesi. (Y.N.)

Arkadaşı, orkestranın ilk akortlarını işiterek telaşla:

“Doğrusu azizim, bu acılara da layık adamlarız çünkü bak, birçok kirli tecrübelerden sonra hâlâ onun peşinden ayrılmıyoruz... Zira elini sıkıp savuşmaktan başka bir şey yapamayacağım... ve sana, içinde çırpındığın sefalete karşı tek kurtuluş çaresi olmak üzere evliliği tavsiye ederim...”

Eldiveniyle muhatabının omzuna vurarak gidiyordu, yanındaki, “Dur, ben de geliyorum!” dedi, beraber yürüdüler, müzik başlamıştı, herkes terastan salona doğru gidiyordu, o zaman gözünün önünden geçen bütün bu beyazlar içinde beyaz sineleri, beyaz omuzlarıyla muhteşem, cazibeli kadınlar arasında kendini böyle soğuk ve arzusuz bulmaktan o kadar sıkıldı ki derin derin bir göğüs geçirdi; arkadaşı neşeli ve alaycı: “Monşer, ah edeceğine dans et, bak şu Amerika güzeline, daha doğrusu, özel tabirle *American beauty*'ye...¹ Kendisine takdim olunmadınsa git Reuters² acentesine, seni takdim etsin... Zira hakikaten kadınlığın müstesna bir örneği... Hemen dansa davet et, bir vals var ki insan hayat boyu, öyle kul köle yaşamak arzusu hissetmekten kendini alamıyor. Dünyada senin fikirlerini gerçek diye kabul ederek kalmak kadar zararlı bir hastalık olamaz, hastalık bu fikirlerin kendisinde değil, bunlara aldanmak, esir olmaktır, nefsi bunların azabından kurtaramayacak kadar zayıf ve iradesiz olmaktadır...” dedi ve salonun öbür köşesinde, güzel sakallı bir Fransız gencinin yanında beyaz sinesiyle güzelliğin gülüşleriyle dolu bir kadına doğrularak, “Aman bizim avukatı gör bak, şimdi ne tuhaf olacak...” dedi ve küstahça bir tavırla gidip bu kadının önünde eğildi, gü-

1. (İng.) Amerikan güzeli. (Y.N.)

2. 1851 yılında Thomson Reuters tarafından kurulan uluslararası haber ajansı. (Y.N.)

Ah, ne oldu, şimdi bu emeller neredeydi? Bütün bu emellerin yerine yalnız çirkin bir hayat hakikati, bütün renksizliğiyle, bütün manasızlığıyla yerleşmişti. Lakin bu gençlik, bütün bu emellere bu kadar süs bahşeden bu sihirli gençlik ne olmuştu? O zaman boynunu bükerek bütün bu parlak hülyaları, bütün muhteşem emelleri doğuran gençliğin sırf bir yalandan ibaret olduğunu tasdik ediyordu: Serap, serap...

Mehmet Rauf'un ikinci öykü kitabı olan ve ilk olarak 1909'da yayımlanan *Âşıkane*, "Summer Palace'ta Bir Dans Yarışması", "Serap" ve "Garam-ı Şebab" adlı üç öyküden oluşuyor. Yazarın diğer metinlerinde de sıkça görülen flört, aşk, evlilik gibi konuların işlendiği bu öykülerde, Mehmet Rauf'un gözlem ve tahlil konusunda ne kadar usta bir yazar olduğu bir kez daha görülüyor.

#edebiyatımızınmirası #servetifunun #ilkhikayeler #sayfiye #evlilik
#yalnızlık #sanatçı

 can

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

öykü

ISBN 978-975-07-4477-8

9 789750 744778